

HANGHULLÁM

Kisebbségi megközelítések

POZDERKA JUDIT

Neuralgikus pontja volt mindig is a kisebbségi ügy a társadalomnak. Igazában máig megoldatlanok a határainkon kívülre szakadt magyarok gondjai, a velük való törődés vagy nemtörődés egyik legfontosabb ismérve a napi politikának. A kommunista internacionalizmus közepette remény sem volt arra, hogy a kérdés napirendre kerüljön a környező országokban, mostanában pedig az erősödő nacionalizmusok nehezítik a diplomáciai tárgyalásokat és az anyaország képviseletét. Hasonlóan leszorították a hazai nemzetiségi ügyeket is. S ha a töredék nemzetiségek esetében ez legfeljebb csak erkölcsi hátrányt jelentett, olyan égető kérdéseket is szőnyeg alá seprtek, mint a cigány- vagy zsidókérdés. Csöppet sem csodálkozhatunk hát azon, hogy a mulasztások miatt a bombák napjainkban robbannak.

A Szaván fogjuk! szombati adásában Lantos Gabriella annak a különös hírnek járt utána, mely szerint Tabajdi Csaba szocialista képviselő az Alkotmánybírósághoz fordult: alkotmányos-e, hogy a kisebbségeknek nincsenek képviselői a parlamentben? Tabajdi, aki korábban államtitkára is volt ennek a posztnak, korrekteen és hozzáértéssel ismertette álláspontját. Azt, hogy Szokai Imrével együtt — akit különben vele ellentétben helyén hagyott az új rendszer — már a pártállam idején megkezdték a küzdelmet e politikailag és társadalmilag egyaránt fontos kérdésben, s ott túl sok megértésre nem találtak. A mai viszonyok közepette pedig a koalíció számára túlságosan európai, a liberális ellenzék számára túl

nemzeti a programja, mely esélyegyenlőséget biztosíthatna a hazánkban élő szlovákoknak, románoknak, szerbeknek, sváboknak. De a nemzetiségi törvény késik, holott egy szerencsés modell kialakítása a jó kül- és belpolitikához nélkülözhetetlen.

A témához csak nagyon áttekintően kapcsolódik az a beszélgetés, melyet a 168 Órában a mindig oly készséges Váradi Júlia folytatott Eörsi Istvánnal, a 60. születésnapját ünneplő íróval. Nos, a műsor jól tükrözte az Eörsi körüli vegyes érzelmeket. Az író szerényen szólt arról, hogy indokolatlannak tartja gyakori szerepeltetését, s nyíltan vallott kacskaringós pályájáról is. Az 1951 és '53 között írt sztálinista verseit szégyenleteseknek, ám fejlődésében ma is vállalhatóaknak tartotta. Aztán jöttek életében a forradalom, a halál réme, a börtönök, a megalázó cenzúrázgatások. Résztételt keltő életmózzanat valahány. Az viszont már nehezen érthető, miként értette, hogy a szovjet csapatok kivonulásának nincs köze történelmi múltunk rendbetételéhez. Mi szükség volt 1983-as, Jönnek a bájos tények című, igaz, hogy felkérésre, de többnyire mégiscsak saját maga által cenzúrázott kötetének „cenzúrártatlanított” kiadására? Talányos maradt, hogyan gondolta: nem hiszi, hogy hivatalos cenzúrázó apparátus telepedne a szakmára, de olyan hangulat alakulhat ki, amelyben félnek majd megírni az igazat. S e hangulati cenzúrázás réméről, az erőszakolt véleményekről tabuként miért éppen a demokratikusan megválasztott magyar külügyminiszter és — horribile dictu — a pápa neve jutott az eszébe?